

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Tiltale har for landstretten forklaret, at han nu har status som dygning. Han har fået opholdstilladelse og bor nu sammen med sin hustru, der kom til Danmark for ca. 2 måneder siden.

Kriminalforsorgen har den 13. juni 1995 udfærdiget undersøgelse i medfør af rejspejlelovens § 808.

Landstretten udtaler:

Straffen findes passende bestemt, men det findes efter forselsens karakter og tiltalles personlige forhold forsvareligt at gøre straffen betinget som nedenfor bestemt.

— — —

V.L.D. 6. september 1995 i sag 3, afd. B-2233-92

(Inger Nørgaard, Bjerg Hansen, Niels Jørgen Larsen (kst.)).

Gårdejer Nis Peter Sørensen, Uge (adv. Rikke Hinrichsen, Aabenraa)

Tinglev Kommune (adv. Pia Sølling, København).

Erstatning uden for kontraktforhold III.2 – Forvaltninger 12.1 – Landbrug 9 – Miljøret 1.1.

Erstatning for uberettiget nedlæggelse af forbud efter kommuneplanlovens § 17.

Efter at gårdejer G's avls- og driftsbygninger var medbrændt, havde kommune K i medfør af kommuneplanlovens § 17 nedlagt forbud mod genopførelse af bygningerne under henvisning til, at K agtede at udarbejde lokalplan, hvorefter ejendommen kunne overgå til rekreativ anvendelse. Efter at G havde fremsat indsigelse mod lokalplanforslaget, blev dette ændret, og G kunne herefter genopføre bygningerne. Da K ikke ved at tilvejebringe en lokalplan kunne forhindre fortsættelse af en lovlig aktivitet på en af planen omfattet ejendom, ifø lovens § 31, og da nedlæggelse af forbud i medfør af § 17 alene kunne ske mod forhold, der kunne hindres ved en lokalplan, havde forbuddet været uberettiget, og det blev pålagt K at betale en skønsmæssig fastsat erstatning på 100.000 kr. for G's driftstab.[1]

Den 17. juli 1990 nedbrændte avls- og driftsbygningerne på landbrugsejendommen matri. nr. 18 m.l. Uge, som sagsøgeren, gårdejer Nis Peter Sørensen, Uge – efter at have haft ejendommen i forpagtning siden 1. januar 1989 – havde overtaget den 1. juli 1990. Efter at sagsøgeren efter nogle måneders forløb havde indgivet anmeldelse til sagsøgte, Tinglev Kommune,

1. Jf. Bent Andersen og Ole Christiansen: Kommuneplanloven (3. udg. 1989) s. 168 ff. og 333 ff.

ne, om genopførelse af bygningerne, nedlagde sagsøgte den 26. oktober 1990 i medfør af § 17 i lov nr. 918 af 22. december 1989 om kommuneplanlægning forbud mod genopførelse under henvisning til, at sagsøgte agtede at udarbejde lokalplan med henblik på bl.a., at den del af ejendommen, hvorpå bygningerne var beliggende, kunne overgå til rekreativ anvendelse i tilknytning til nogle søområder, der ville opstå i forbindelse med en igangværende grusindvinding i området, herunder på sagsøgerens ejendom. Sagsøgte udarbejdede herefter et lokalplanforslag og vedtog på et møde den 20. marts 1991 at fremlægge forslaget med frist til den 30. maj 1991 for fremsættelse af bemærkninger og ændringsforslag. Der førtes efter forbuddets nedlæggelse forhandlinger mellem sagsøgeren og sagsøgte om sagsøgtes mulige overtagelse af ejendommen, der var brandforsikret i forsikringselskabet Almindelig Brand af 1792. Sagsøgeren fremsatte rettidigt indsigelser mod lokalplanforslaget, i hvilket den del af ejendommen, hvorpå bygningerne var beliggende, var placeret i område I – et område, der kun måtte anvendes til rekreative formål – og på et møde den 20. august 1991 besluttede Økonomiudvalget at indstille til byrådet, at ejendommen skulle udgå af område I, og at sagsøgte ikke skulle overtage ejendommen. Byrådet vedtog herefter på mødet den 28. august 1991 lokalplanen med den ændring, at den del af sagsøgerens ejendom, der efter forslaget var placeret i område I, udgik heraf og som den øvrige del af ejendommen blev placeret i område II, der er et område, der kan anvendes til rekreative formål. Sagsøgte meddelte herefter den 31. oktober 1991 sagsøgeren miljøgodkendelse, og genopførelsen af bygningerne var efter det oplyste afsluttet i begyndelsen af maj 1992.

Sagsøgeren har herefter under denne sag, der er anlagt den 8. oktober 1992, påstået sagsøgte dømt til at betale erstatning for driftstab med 344.136 kr. med sædvanlig procesrente fra sagens anlæg, til betaling sker.

Sagsøgte har påstået frifindelse, subsidiært mod betaling af et mindre beløb end påstået.

Sagsøgeren har til støtte for sin påstand gjort gældende, at sagsøgte har handlet ansvarspådragende ved på et usagligt og ulovligt grundlag at have nedlagt forbud i henhold til kommuneplanlovens § 17 mod genopførelse af bygningerne på sagsøgerens landbrugsejendom samt ved, da der ikke kunne opnås en frivillig aftale om overtagelse, på et usagligt grundlag at have ændret lokalplanforslaget.

Sagsøgte har til støtte for sine påstande gjort gældende, at § 17-forbuddet var nedlagt med reile, og at nedlæggelse af forbuddet ikke udløser noget erstatningsansvar. Sagsøgte har endvidere gjort gældende, at ændringen i lokalplanforslaget var i overensstem-

melse med sagsøgerens egne indsigelser mod forslaget og ikke var båret af usaglige hensyn. Sagsøgte har endelig bestridt størrelsen af det af sagsøgeren rejste erstatningskrav.

Sagen er i medfør af rejspejlelovens § 226, stk. 1, nr. 4, henviset til behandling ved landstretten.

— — —

Som svar på en henvendelse fra Erhardt Witmann anførte Plansstyrelsen i en skrivelse af 9. januar 1991 følgende:

»De har i brev af 14. december 1990 forespurgt Plansstyrelsen om lovligheden og formåla ved anvendelsen af § 17 i kommuneplanloven. De har derudover spurgt om muligheden for at gøre erstatningskrav gældende over for kommunen.

Tinglev kommune har i forbindelse med en ansøgning fra gårdejer Nis P. Sørensen om genopførelse af en del drift- og avlsbygninger, som nedbrændte i sommeren 1990, nedlagt et § 17 forbud i henhold til kommuneplanloven.

Tinglev kommune begrunder § 17 forbuddet med at byrådet agter at gennemføre en lokalplanlægning for de arealer, hvor blandt andet gårdejer Nis P. Sørensen's ejendom er beliggende, således at en rekreativ anvendelse muliggøres efter afslutning af den igangværende råstofindvinding.

I kommuneplanen for Tinglev kommune er området udlagt til fritidsformål og jordbrug.

Tinglev kommune har i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen og Sønderjyllands amt udarbejdet en publikation »Grusgravning i Uge«. I denne publikation fremgår det at en stor del af den omhandlede ejendom vil henlægges som sø med tilhørende rekreative arealer efter afsluttet indvinding.

Omsend der i såvel kommuneplan som i »Grusgravning i Uge« lægges op til, at en del arealer indenfor det rekreative område vil kunne anvendes til græsning, mener Tinglev kommune, at det af hensyn til sammenhængen i områdets rekreative udnyttelse, vil være uhensigtsmæssigt med opførelse af de ønskede bygninger i forbindelse med almindelig landbrugsdrift.

Tinglev kommune har til hensigt ved nedlæggelsen af dette § 17 forbud at udarbejde en lokalplan som fastlægger den nærmere anvendelse, udformning og indretning.

I den anledning skal Plansstyrelsen vejledende udtale.

I kommuneplanlovens § 17 står der, »Kommunabestyrelsen kan nedlægge forbud mod, at der retligt eller faktisk etableres forhold, som

2. Af den resterende del af dommen gengives foruden præmisserne alene Plansstyrelsens skrivelse af 9. januar 1991 til landbrugskonsulent Erhardt Witmann, hos hvem sagsøgeren havde søgt bistand.

kan hindres ved en lokalplan. Forbuddet kan nedlægges for et tidsrum af indtil et år. Kommunabestyrelsen lader forbuddet uinglyse på den pågældende ejendom. Tinglysning er uden betydning for forbuddets gyldighed.»

Der er to betingelser for en forbudsnedlæggelse efter § 17. Det ene er at den forbudte disposition skal kunne hindres ved en lokalplan, den anden er at kommunen på tidspunktet for forbudsnedlæggelsen skal have til hensigt at udarbejde en lokalplan.

I den konkrete sag er disse betingelser opfyldt. På den baggrund, og ud fra de oplysninger Plansstyrelsen har, er § 17 forbuddet lovligt nedlagt.

Med hensyn til Derses andet spørgsmål, vedrørende om De kan gøre erstatningskrav gældende over for kommunen, skal Plansstyrelsen oplyse følgende.

En lokalplan er normalt en erstatningsfri regulering. I de tilfælde hvor en lokalplan udlægger et område til offentlig formål, åbner kommuneplanloven mulighed for at grundejeren kan begære arealer overtaget af kommunen efter reglerne i § 32.

Kommuneplanlovens § 32, stk. 1, og 2, siger, at når en lokalplan har forbeholdt en ejendom, eller en del af en ejendom, til et offentlig formål, kan ejeren forlange ejendommen, eller dele af ejendommen, overtaget af kommunen mod erstatning.

I lovens § 32, stk. 3, stilles der visse betingelser for denne overtagelsespligt. Overtagelsespligten eksisterer nemlig kun, når udlæggelsen til offentlig formål forhindrer ejeren i at udnytte arealet på en økonomisk rimelig måde, som svarer til den faktiske udnyttelse af de omliggende ejendomme.

En vurdering af om betingelserne er opfyldt i det konkrete tilfælde påhviler taksationskommissionen. Det er også taksationskommissionen der afgør erstatningens størrelse.»

— — —

Landstretten udtaler:

Det lægges til grund, at den sagsøgte kommune ved nedlæggelsen af forbud i medfør af kommuneplanlovens § 17 havde til hensigt at udarbejde et lokalplanforslag med fastlæggelse af den fremtidige anvendelse af bl.a. sagsøgerens ejendom i overensstemmelse med kommuneplanens bestemmelser for område F4, hvori sagsøgerens ejendom er beliggende. Kommuneplanens bestemmelser var i overensstemmelse med regionplanlægningen for området, hvor der i en årrække var foretaget grusindvinding, og sagsøgeren havde da også på et tidspunkt forud for brønden over for kommunen givet udtryk for, at han ønskede at indrette campingplads på ejendommen og havde i januar 1990 indgivet ansøgning om og var meddeelt zoneinddelelse med henblik på etablering af en sø i grusindvindingsområdet som led i en senere etablering af et rekreativt område. Der er således

efter det foreliggende, og selv om sagsøgeren på tidspunktet for indgivelse af anmeldelse om genopførelse af de nedbrændte driftsbygninger havde opgivet planerne om etablering af en campingplads, ikke grundlag for at statuere, at kommunen med nedlæggelsen af forbudet tilsligtede at varetage ande hensyn end rent planlægningsmæssige. Det bemærkes herved særligt, at det forhold, at kommunen efter forbudets nedlæggelse førte forhandlinger med sagsøgeren om kommunens eventuelle overtagelse af ejendommen, ikke kan føre til en ændret vurdering heraf, men at disse forhandlinger efter bevisførelsen, herunder den af borgmester Thorkild Dahl Nielsen afgivne vidneforklaring, alene kan anses som udslag af kommunens samtidige interesse i virkeliggørelse af lokalplanforslaget og ønske om at søge opnået en rimelig og forsvarelig økonomisk løsning for sagsøgeren.

Det lokalplanforslag, der blev udarbejdet, findes ikke for de af forslaget omfattede områder, herunder sagsøgerens ejendom, at indeholde bestemmelser, der går ud over, hvad der efter kommuneplanlovens § 18 kan træffes bestemmelser om med hensyn til fremtidige dispositioner vedrørende de af forslaget omfattede arealer. Der kan således ikke gives sagsøgeren medhold i, at bestemmelsen i § 18, stk. 3, skulle finde anvendelse, da sagsøgerens arealer ikke i kommuneplanen var forbeholdt jordbrug, men som anført beliggende i område F4, der var »område til fritidsformål og jordbrug«. Da en kommune imidlertid ikke ved at tilvejebringe en lokalplan kan forhindre en fortsættelse af en lovlig aktivitet på en af planen omfattet ejendom, jfr. kommuneplanlovens § 31, og da nedlæggelse af forbud i medfør af kommuneplanlovens § 17 alene kan ske mod forhold, der kan hindres ved en lokalplan, findes spørgsmålet om berettigelsen af det nedlagte forbud at måtte bero på, om der med forbudet blev gjort indgreb i en lovligt bestående og igangvarende virksomhed på sagsøgerens ejendom.

Sagsøgerens ejendom blev i forpagtningssperioden og i tiden efter sagsøgerens overtagelse og indtil branden den 17. juli 1990 efter det oplyste drevet med kvægbrug, plantavl og indtægter fra grusindvinning, og det må lægges til grund, at alene branden hindrede sagsøgeren i fortsat at have kvæg i bygninger på ejendommen og opbevare afgrøderne på

ejendommen. Hindringer i form af nedbrænding af avls- og driftsbygninger til en landbrugs ejendom findes ikke at udgøre et sådant kontinuitetsbrud i den lovligt eksisterende anvendelse af en landbrugs ejendom, at en lokalplan vedrørende ændret fremtidig anvendelse af ejendomme inden for lokalplanområdet skal respekteres, men at måtte anses som en hindring af rent midlertidig karakter for fortsat anvendelse af bygningerne, mens den landbrugsmæssige drift som sådan på ejendommen fortsat eksisterer. Det bemærkes herved, at landbrugs ejendomme i den henseende, herunder med hensyn til fortsat mulighed for udnyttelse af arealerne, indtil genopførelse af bygningerne kan finde sted, findes at adskille sig afgørende fra sådanne andre ejendomme, til hvis genopførelse efter brand, der kræves tilladelse. På den baggrund, og da hensigten med anmeldelsen om genopførelse af avls- og driftsbygningerne var fortsat drift af landbrug på ejendommen, findes kommunen ikke at have været berettiget til at nedlægge forbud i medfør af kommuneplanlovens § 17, og nedlæggelsen at have pådraget kommunen erstatningsansvar for det heraf følgende driftstab i det omfang, tabet kan anses dokumenteret.

Ved afgørelsen af, i hvilket omfang kommunen skal godtgøre driftstab, findes der at måtte tages hensyn til, at sagsøgeren lod hengå ca. 3 måneder inden anmeldelse om genopførelse, til at forbudet strakte sig over en periode på ca. 1 år, til at branden fandt sted den 17. juli 1990, og endelig til, at sagsøgerens brandforsikringselskab har betalt driftstabserstatning for en del af perioden med et forligsmæssigt fastsat beløb på 100.000 kr. ud af et samlet krav på 444.138 kr. Hertil kommer, at sagsøgerens opførelse på visse punkter er behæftet med en betydelig usikkerhed, herunder med hensyn til såvel udgifter til olie til opvarmning, ekstra kørselsudgifter til stalde andetsteds samt anslåede udgifter til børns og eget arbejde og udgifter til revisor og advokat samt udgifter i forbindelse med beboelse af stuehuset og tab i forbindelse med salg af kreaturer og døde kreaturer. Erstatningen findes under disse omstændigheder at burde fastsættes skønsmæssigt til 100.000 kr. med renter som påstået. — — —